

Oponentní posudek na disertační práci

„Druhy podílů v kapitálových společnostech“

Autor: Mgr. Bc. Daniel Lála

Tento oponentní posudek podávám na základě žádosti děkana Právnické fakulty Univerzity Karlovy, který mě dopisem ze dne 16. 7. 2019 jmenoval oponentem disertační práce Mgr. Bc. Daniela Lály zpracované na téma „Druhy podílů v kapitálových společnostech“.

Autor si zvolil „výbušné“ téma, které je v odborné veřejnosti po rekonstrukci soukromého práva předmětem diskusí a zásadních rozporů mezi jednotlivými autory. O to více je třeba ocenit odvahu a chuť doktoranda vypořádat se s touto složitou problematikou, která v minulosti nebyla téměř předmětem zájmu odborné veřejnosti, a z poměrně kusé úpravy a spleti různých názorových proudů vědeckými metodami analyzovat danou problematiku a utřídit ji.

Deklarovaným hlavním výzkumným záměrem disertační práce je „analyzovat, jaké možnosti při tvorbě druhů podílů (akcií) zákon o obchodních korporacích poskytuje“ (viz str. 1). Kromě hlavního výzkumného záměru v souladu s pravidly vědecké práce neopomenul autor ani vytýčit šest hlavních výzkumných otázek (viz str. 1 a 2). Jsem názoru, že hlavní výzkumné otázky byly položeny správně a že umožnily doktorandovi komplexní pohled na problematiku od základních východisek až po řešení konkrétních i dílčích problémů. Je třeba ocenit i to, že autor uvádí, čím se v disertační práci nebude zabývat, ač by se to dalo vzhledem ke zkoumané problematice předpokládat, a proč (viz str. 2).

Autor vychází při zkoumání druhů podílů především z českého práva, což je logické, protože hlavní výzkumný záměr je orientován na to, jaké možnosti dává české právo ve vztahu ke konstituování druhů podílů, a nikoliv zkoumání druhů podílů obecně a nezávisle na právním řádu. Je však třeba ocenit, že autor zvolil (byť v omezeném rozsahu) i metodu komparační. To mu totiž umožnilo vypořádat se i s otázkami, které ve vztahu k druhům podílů byly již dříve nastoleny v zahraničí (zejména Německu, Rakousku a Švýcarsku), a které zatím nebyly v českém právním prostředí předmětem diskuse, ale dříve nebo později by zřejmě vyvstaly i ve vztahu k české právní regulaci, neboť ta se v některých ohledech příliš od německé nebo rakouské právní úpravy neliší.

Je zapotřebí poukázat i na to, že autor důsledně odlišuje metody vědecké práce od metod výkladu práva (viz str. 2). Často se lze setkat s tím, že metody výkladu práva jsou ztotožňovány s metodami vědecké práce v právu, což je zásadně nesprávné.

Posuzováno z hlediska jazykového, mohu konstatovat, že předložená disertační práce psána je srozumitelným jazykem a čtivým stylem. Autor formuluje přesně a současně srozumitelně. Formální i jazykovou úroveň práce považuji za velmi zdařilou a vysoce nadstandardní.

Systematické uspořádání práce považuji za odpovídající vytčenému cíli i použitým metodám vědecké práce. Vzhledem ke složitosti problematiky se některé závěry opakují, což autor činí správně, aniž by zatěžoval text opakováním nepodstatných argumentů.

V první části práce označené jako „Úvod do problematiky druhů podílů (akcií)“ autor vymezuje základní pojmy, bez vyjasnění jejich významu by mohl být další výklad nesrozumitelný, a to „podíl“ a „druh podílu“. Zde dochází k závěru (a to i s odkazem na německou právní doktrínu), že zřejmě české právo nevymezuje definici druhu akcie, i když by se mohlo zdát, že ano. Na této části práce oceňuji zejména analýzu problematiky, zda druh akcie mohou založit i odlišné povinnosti. Tuto pasáž považuji za přínos k teorii českého obchodního práva. S argumenty a závěry doktoranda, proč odlišné povinnosti mohou tvořit druhy akcií, souhlasím.

Druhá část práce je věnována tomu, podle jakých kritérií lze rozlišovat druhy podílů (akcií) a jaké jsou jejich limity. Tuto část práce nazval autor výstižně jako „Odlišnosti v právním postavení společníků“, neboť právě tyto odlišnosti jsou základem pro diferenciaci podílů (akcií) podle druhů. Zde zvláště oceňuji pokus o vymezení toho, které odchylky v právním postavení jsou druhotné a které nikoliv, a vymezení kritéria významnosti odchylky. Na str. 13 v poslední větě druhého odstavce autor odkazuje na navrhovanou novelu § 53 odst. 3 zákona o obchodních korporacích. Zde je na místě upozornit, že ale Ústavní právní výbor Poslanecké sněmovny schválil podání pozměňovacího návrhu, dle kterého nemá být § 53 odst. 3 novelizován. Mělo by to nějaký vliv na názor autora?

V dalším textu rozebírá autor možnou modifikaci práv tvořících podíl, a to od jejich přidávání, přes změnu práv, jež jsou součástí podílu ze zákona, až po jejich odebrání. Ani zde nemám k závěrům autora žádné zásadní výhrady. Jen si kladu otázku, zda akcie s rozdílným podílem na zisku (viz str. 15 poslední odstavec) nemohou být i základem pro tzv. divizní akcie, a nejen pro modifikaci výše podílu na zisku plynoucího z obecné úpravy. Souhlasím rovněž se závěrem, že i modifikace předmětu plnění určitého práva nebo odchylky v realizaci určitého práva může odůvodnit různost podílů.

Na str. 17 ve třetím odstavci uvádí autor, že v případě nevyplacení dividendy z důvodu hrozícího úpadku je možné vyplatit ji následně, až se situace ve společnosti změní. To nepochybně platí za současné právní úpravy. Podle navrhované novely zákona o obchodních korporacích však právo na podíl na zisku, který z důvodu hrozícího úpadku nebude vyplacen do konce účetního období, zanikne a nevyplacený zisk se převede na účet nerozděleného zisku minulých let (viz nově navrhovaný § 40 odst. 4 ZOK). Bude mít navrhovaná změna nějaký vliv na závěry autora týkající se této problematiky?

Dále autor pokračuje analýzou modifikace povinností. Na str. 19 ve druhém odstavci uvádí, že nový druh podílu založí jak zpřísnění, tak zmírnění povinností. S takto obecnou formulací lze souhlasit pouze s tou výhradou, že jde o případy, kdy je vůbec možné danou zákonnou povinnost zmírnit, protože sama možnost vytvářet různé druhy podílů nečiní právní úpravu povinností dispozitivní. Touho si je však autor plně vědom, jak plyne z dalších částí disertační práce.

Na str. 19 v posledním odstavci autor uzavírá, že i odlišnosti v předmětu plnění vedou ke vzniku různých druhů podílů. Lze to opravdu tako zobecnit? Např. pokud jde o vkladovou povinnost nikdo zatím neuváděl, že rozdílný druh akcie nebo podílu vzniká, pokud se vkladová povinnost plní v penězích nebo nepeněžitým plněním. Tento problém autor

vyřešil tím, že zaujal a argumentoval revoluční názor na str. 24, že vkladová povinnost není součástí podílu. S tímto názorem se však neztotožňuji. Viz k tomu níže.

Tato část práce obsahuje také analýzu toho, jaké odlišnosti v právním postavení společníků nejsou druhotné. Zde stojí za zdůraznění a ocenění především analýza odlišností plynoucích z podílu jako předmětu vlastnického práva, zejména pak odlišnosti v právním postavení společníků plynoucí z omezení převoditelnosti podílu. Autor dospívá podle mne ke správnému závěru, že různá nastavení převoditelnosti podílů (akcií) nejsou způsobila založit odlišné druhy podílů (akcií), neboť nejde o práva a povinnosti spojená s podílem (akcií), ale o jde o dispoziční oprávnění (obsah vlastnického práva k podílu). Nutno podotknout, že však existuje i názor opačný, který zastávají např. Čech, P. a Šuk, P. in *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: BOVA-POLYGON, 2016 s. 268 nebo Štenglová, I. v příspěvku „Omezení převoditelnosti akcií“ in Eichlerová K. a kol. (ed) *Rekodifikace obchodního práva – pět let poté*. Svazek I. Pocta Stanislavě Černé. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 164,165, avšak bez odůvodnění. Já souhlasím se závěry doktoranda, že omezení převoditelnosti podílů druhotné není, včetně použité argumentace.

Za problematický považuji závěr autora, že vkladová povinnost netvoří součást podílu a jde o mimostojící povinnost společníka, protože plní speciální funkci (viz str. 24 a násl.). O tom, že vkladová povinnost je součástí podílu, se v nauce obchodního práva dosud nepochybovalo (za všechny viz např. Čech, P., Šuk, P. in *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: BOVA-POLYGON, 2016 s. 267, Černá S. in Černá, S., Štenglová, I. Pelikánová, I. a kol. *Právo obchodních korporací I*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015 s. 127 nebo Pokorná J. v autorem citovaném komentáři na str. 257). To, že i zákonodárce považuje vkladovou povinnost za součást podílu, lze dovozovat ze systematického zařazení této povinnosti v zákoně o obchodních korporacích. Jak u společnosti s ručením omezeným, tak u akciové společnosti je vkladová povinnost upravena jako první pod společným názvem „Práva a povinnosti společníků“, resp. „Práva a povinnosti akcionáře“ spolu s dalšími společnickými právy a povinnostmi.

Při úvaze, že vkladová povinnost není součástí podílu, vychází autor z analogie s prodejem závodu s tím, že vkladová povinnost odpovídá povinnosti zaplatit cenu závodu. Tato argumentace je podle mého názoru poněkud zjednodušená a zavádějící. Samozřejmě, že pokud společník prodává podíl, nestává se povinnost nabyvatele zaplatit kupní cenu za podíl součástí podílu. Kupuje-li někdo od společnosti vlastní podíl (akcie), není povinnost zaplatit kupní cenu také součástí podílu, i když jde o povinnost ve vztahu ke společnosti. Jde o to, že povinnost zaplatit kupní cenu neplyne z účasti na společnosti, ale z kupní smlouvy. Protiplněním za plnění vkladovou povinností není převod vlastnického práva k věci, kterou vlastní, resp. k níž má dispoziční oprávnění, ale za umožnění originárního nabytí podílu (za jeho „vytvoření“). Z těchto důvodů se domnívám, že přirovnání vkladové povinnosti k povinnosti platit kupní cenu není případné. Ani argumentace § 209 odst. 1 ZOK podle mého názoru není zcela přesná. V § 209 odst. 1 ZOK se pouze uvádí, že převodce ručí za dluhy, které byly s podílem převedeny. Zákon nikde neuvádí, jaké dluhy se s podílem převádějí, ale podle mého názoru, jde jen o dluhy, které jsou součástí podílu. Z žádného ustanovení zákona podle mého názoru neplyne, že vkladová povinnost je dluhem váznoucím na podílu, a proto s podílem přechází. Pokud by vkladová povinnost nebyla součástí podílu, pak by na nabyvatele podílu nepřešla, ledaže by tak zákon stanovil výslovně. Podle § 256 odst. 2 ZOK do splacení emisního kursu akcie představují akcionářská práva a povinnosti nesplacenou akci, nebyl-li vydán zatím list. Pokud by měl autor pravdu, pak by povinnost splatit emisní kurs nebyla součástí nesplacené akcie a pak by zřejmě ani nemohla přejít na jejího nabyvatele.

Třetí část práce je věnována zásadám a limitům tvorby druhů podílů (akcií). Autor zde analyzuje, jaký vliv má zásada autonomie vůle na tvorbu druhů podílů a jaké jsou její limity plynoucí zejména z obecné soukromoprávní úpravy (výslovný zákaz odchylky, dobré mravy veřejný pořádek a práva týkající se postavení osob). Značná pozornost je pak věnována zejména konkrétnímu rozvedení korektivu veřejného pořádku, který doktorand rozdělil do skupin týkajících se ochrany věřitelů, zachování základních znaků a odlišností jednotlivých právních forem společností, zachování vnitřního uspořádání kapitálové společnosti a ochrana podstaty (jádra) podílu. Autor zde podává přesvědčivé argumenty, které přispívají k rozvoji teorie českého obchodního práva a k uvedeným argumentům a závěrům nemám žádné výhrady. Snad jediné si lze položit teoretickou otázku, zda zachování vnitřního uspořádání kapitálové společnosti je samostatným projevem veřejného pořádku nebo zda nejde jen složku zachování základních znaků a odlišností jednotlivých forem společností.

Na str. 43 autor uvádí, že zákaz udělování pokynů do obchodního vedení lze považovat za základ řízení a správy kapitálových společností a je třeba jej respektovat i při tvorbě podílů akcií. Zde lze snad jen vytknout, že autor se nijak nevypořádává s odchýlnými názory (viz Havel, B. Chiméra neproniknutelnosti obchodního vedení ve společnosti s ručením omezeným (?). *Obchodněprávní revue*, číslo 6/2019. 151 a násl. nebo Dědič, J. in Dědič, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. Druhý II. § 93 – § 157*. Praha: polygon, 2012, s. 1112).

Za velmi přínosný a v dosavadní teorii českého obchodního práva v podstatě neřešený považují pak rozbor problematiky zásady rovného zacházení a jejího vlivu na variabilitu podílů (akcií). Zejména pak oceňují rozbor zásady rovného zacházení ve formálním smyslu při hlasování o vytváření akcií variacemi povinností. Souhlasím i se závěrem autora, že při vytváření druhů akcií prostřednictvím právních povinností, se neuplatní hlasovací většina podle § 417 odst. 2 ZOK, ale, že je třeba souhlasu všech akcionářů, jimž má být povinnost uložena (viz str. 58). Za obohacující teorii českého obchodního práva považují dále rozlišení zásahů do právního postavení akcionářů na bezprostřední a zprostředkované, a bezprostředních na přímé a nepřímé (str. 59 a 60). Lze souhlasit s argumentovaným názorem autora, že zvláštnímu souhlasu podle § 417 odst. 2 ZOK by měly podléhat přímé i nepřímé bezprostřední zásahy do právního postavení akcionáře (viz str. 66). V této souvislosti bych doktorandovi rád položil otázku, zda podle jeho názoru vzniká odkupová povinnost podle § 335 ZOK nebo § 145 odst. 1 PřemZ i ve vztahu k akcionářům, u nichž jde o bezprostřední nepřímý zásah do právního postavení tím, že se sníží jejich podíl na hlasovacích právech? Z velmi zajímavou a rovněž přínosnou považují i pasáž týkající se vlivu povinnosti loajality při odepírání souhlasu se zásahem do jeho právního postavení (viz str. 63 a násl).

Nejrozsáhlejší je čtvrtá část práce, která je věnována problematice modifikace práv spojených s podílem (akcií) ze zákona a klasifikace těchto práv (str. 69 až 172). Účelem oponentního posudku není a nemůže být hodnocení všech názorů a argumentů autora v dané části, neboť těch je nespočet. Omezím se na konstatování, že i v této části práce autor zdařile a v mnoha případech nově argumentuje pro závěry, k nimž dochází a s nimiž se v převážné míře ztotožňuji. Omezením se proto pouze na některé vybrané otázky, která považují za důležité nebo hodné dalšího zkoumání.

Za hodné pozornosti považují vývody autora týkající se právní kvalifikace souhlasu společníka společnosti s ručením omezeným se zásahem do jeho právního postavení podle § 171 odst. 2 ZOK a argumentaci, proč nejde o hlasovací právo na valné hromadě, ale

samostatné právo společníka. Souhlasím s názorem autora, který by si zasloužil dalšího dotazení, že závěr, že absence souhlasu společníka má za následek neplatnost usnesení valné hromady, nemusí být jednoznačný, i když se autor přiklání k závěru o relativní neplatnosti (viz str. 77). Mému chápání je bližší německý pohled, že souhlas společníka je předpokladem účinnosti rozhodnutí valné hromady. Zejména, je-li možnost přítomného společníka dovolat se neplatnosti rozhodnutí vázána na protest, je ochrana nesouhlasivšího společníka oslabena. Navíc není-li souhlas podle § 171 odst. 2 ZOK výkonem hlasovacího práva, pak by podle mého názoru mělo být usnesení valné hromady o změně společenské smlouvy platně přijato, pokud pro něj hlasovala většina uvedená v § 171 odst. 1 písm. a) ZOK, protože tam se normuje, jakou většinou hlasů společníků musí být rozhodnutí přijato. Pokud není souhlas podle § 171 odst. 2 ZOK výkonem hlasovacího práva, pak by neudělení souhlasu podle § 171 odst. 2 ZOK nemělo mít vliv na platnost či neplatnost rozhodnutí valné hromady. V této souvislosti vzniká i otázka, zda výkonem hlasovacího práva na valné hromadě je současně dáván i souhlas podle § 171 odst. 2, který výkonem hlasovacího práva není. Této otázce by se měl doktorand věnovat v rámci obhajoby své disertační práce.

Na str. 97 až 99 se autor zabývá problematikou hlasování per rollam ve vztahu k právu účasti na valné hromadě, a kloní se k názoru, že i v případě hlasování per rollam existuje něco jako právo účasti na valné hromadě, protože některé funkce práva účasti na valné hromadě se projevují i při tomto hlasování. Tento názor je problematický v tom, že při hlasování per rollam se společník valné hromady neúčastní. Podle mého by bylo správnější hovořit o právu účasti na hlasování per rollam, než o účasti na valné hromadě. Věcně však s autorem souhlasím. Pokud by právo účasti na valné hromadě (resp. na hlasování per rollam) při hlasování per rollam splynulo s hlasovacím právem, pak by se nepochybně návrh rozhodnutí a potřebné podklady nezasílaly všem společníkům, ale jen těm, kteří mají hlasovací právo. To je však dle mého názoru nepřijatelné, protože by se tím zasahovalo i do práva společníka na kolektivní informace. Návrh rozhodnutí per rollam a potřebné podklady je nutné zaslat všem společníkům, tedy i těm, kteří hlasovací právo vůbec nemají nebo jej mají sistováno. V této souvislosti by mě zajímal názor autora na to, kdy je přijato rozhodnutí per rollam v případě sistace hlasovacího práva některého ze společníků. Je to již okamžikem, kdy projeví vůli všichni společníci, jež mohou vykonat hlasovací právo, nebo až marným uplynutím lhůty pro hlasování, protože nebyla projevena vůle všech společníků?

Za velmi zajímavý považuji dobře argumentovaný názor na str. 99, že česká právní úprava nevyučuje možnost omezit právo účasti na valné hromadě předchozím přihlášením se společností, jak to výslovně dovoluje německé akciové právo. Je však otázkou, zda u společností, jejichž akcie jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, by nebylo takové omezení v rozporu s tendencí plynoucí z unijního práva – posilovat účast akcionářů na valných hromadách těchto společností. Povinnost přihlásit se k účasti na valné hromadě by podle mého názoru vedla spíše k opačné tendenci.

Na str. 116 až 120 se autor zabývá právy kvalifikovaných společníků. Není však zcela jasné, jaký je vztah této problematiky k problematice druhu akcií. Práva kvalifikovaných akcionářů nejsou vázána na druh akcií (podílů), ale na určité množství akcií či velikost podílu. Stanovené procento podílu na základním kapitálu se neváže k akciím stejného druhu, takže práva kvalifikovaného akcionáře mohou společně uplatňovat i vlastníci různých druhů akcií. Už z tohoto důvodu jsem názoru, že práva kvalifikovaných akcionářů nejsou druhotná. Souhlasím s tím, že tato práva odebírat nelze. Pokud by to možné bylo, vytvořilo by to nový druh akcií (podílu), když tato práva nejsou na druh akcie vázána? Samozřejmě něco jiného je, pokud by práva, jež jinak přísluší jen kvalifikovaným akcionářům, byla přiznána každé akci.

Pak nechybně vznikne nový druh akcie. V této souvislosti bych rád položil doktorandovi otázku, zda je podle jeho názoru možno kvalifikovaným akcionářům přiznat i práva nad rámec zákona? Např. v akciové společnosti zvláštní právo na informace i mimo valnou hromadu. Vznikne tím druh akcie, když se mohou akcionáři volně seskupovat k výkonu práv kvalifikovaných akcionářů?

Na str. 140 a 141 je obsaženo velmi zajímavé pojednání o dceřiných divizních akciích. Autor zde dospívá k závěru, že by mohlo být obcházením zákona, pokud by dceřiná společnost přiznala podíl na zisku akcionářům mateřské společnosti. To je myslím dost sporné a zasluhovalo by si to hlubší argumentaci. Souhlasím však s tím, že by nešlo o dceřiné divizní akcie, pokud by právo na podíl na zisku akcionářům dceřiné společnosti přiznávalo pouze zakladatelské právní jednání dceřiné společnosti, neboť dceřiná společnost takové akcie vydat nemůže. Nicméně dovedu si představit, že zakladatelské právní jednání dceřiné společnosti přizná podle § 34 odst. 1 ZOK právo na podíl na zisku jen určitým akciím mateřské společnosti. Pak vlastnictví těchto akcií bude opravňovat dotčené akcionáře mateřské společnosti k podílu na zisku dceřiné společnosti, i když stanovy mateřské společnosti budou mlčet. Je však pravdou, že ostatní akcionáři mateřské společnosti by tak byli nepřímou vyloučení z určité části zisku, protože v případě, že by podíl na zisku z dceřiné společnosti byl příjmem mateřské společnosti, mohli by na něm participovat všichni akcionáři. Z tohoto důvodu by zřejmě bylo správné (jak uvádí i autor), aby dceřiné divizní akcie upravovaly vždy i stanovy mateřské společnosti. Výjimkou by mohla být situace, že by nešlo o divizní akcie a právo na podíl na zisku by zakladatelské právní jednání dceřiné společnosti přiznávalo všem akcionářům mateřské společnosti. I když v případě dceřiných divizních akcií emitovaných mateřskou společností nejde striktně vzato o právo akcionáře ke „své“ společnosti, ale ke společnosti jiné (dceřiné), vyplývá toto právo z účasti v mateřské společnosti a splňuje proto definiční znaky práva náležejícího do podílu ve smyslu § 31 ZOK, kde se uvádí, že podíl představuje práva a povinnosti plynoucí z účasti ve společnosti. Nicméně je třeba poukázat i na § 517 ObčZ, v němž se uvádí, že v případě, že je z cenného papíru zavázána osoba odlišná od emitenta a poruší-li svou povinnost, nahradí emitent škodu z toho vzniklou. Jsem proto názoru, že z § 34 odst. 1 ZOK plyne, že divizní dceřiné akcie jsou možné pouze v případě, že zakladatelské právní jednání dceřiné společnosti připustí podíl na zisku pro akcionáře mateřské společnosti, a že stanovy mateřské společnosti musí spojit toto právo s jí emitovanými akciemi. K tomu se zřejmě kloní i autor (viz str. 141, poslední odstavec).

Dále v této části disertační práce oceňuji pasáž týkající se práva na vypořádací podíl (str. 158 až 162). Ačkoliv jsem v minulosti zastával názor, že není možné právo na vypořádací podíl z podílu odebrat, přesvědčil mě autor svými argumenty o opaku, tedy že za určitých podmínek lze společníka práva na vypořádací podíl zbavit, a to zejména v případě, kdy podíl na likvidačním zůstatku není rozdělován mezi společníky.

V páté části práce se věnuje autor právům, které nejsou spojena s podílem (akcií) ze zákona a jež mohou být součástí podílu. Autor se po důkladné analýze předmětné problematiky na str. 174 až 176 přiklání k názoru, že je možné s podílem spojit i práva, která nesouvisí s účastí ve společnosti. Podle mého názoru to je i není pravda, a správnost odpovědi závisí na tom, co se rozumí právy souvisejícími s účastí ve společnosti. V § 31 ZOK se však nemluví o právech souvisejících s účastí, ale o právech plynoucích z účasti. Proto podle mého názoru, spojím-li s podílem nějaké právo, vždy půjde o právo plynoucí z účasti ve společnosti, protože toto práva mám právě proto, že jsem společníkem.

Dále se doktorand zabývá mimo jiné myšlenkou, zda lze s podílem spojit právo jmenovat člena orgánu obchodní korporace a dospívá k závěru, že by to nemělo být možné jen člena představenstva nebo statutárního ředitele. Praxe je však opatrná a dosud jsem nezaznamenal, že by nějaká společnost podíl (akcii) s takovým právem upravila, i když argumenty, které autor přináší, jsou srozumitelné. Nicméně chybí mi úvaha, zda překážkou jejich přípustnosti není to, že takový člen orgánu by byl neodvolatelný valnou hromadou, i kdyby porušoval při výkonu své funkce povinnosti. Není snad právě důvod spočívající v ochraně společnosti a ostatních společníků, proč je třeba zvláštní právní úpravy, jaká je navrhována v novele zákona o obchodních korporacích. Autor si nepoložil otázku, zda je možné, spojit s podílem právo být členem voleného (tedy nikoliv povinnosti, ale že by vlastník mohl sám rozhodnout, že se stane členem voleného orgánu). Zde by mohly být obdobné limity. Jaký je názor autora na takové právo, zejména když na str. 195 uvažuje o přípustnosti podílu, s nímž je spojena povinnost být členem voleného orgánu.

Poslední (šestá) část práce je věnována možnostem modifikace konkrétních povinností. Jak jsem uvedl výše, autor nepovažuje vkladovou povinnost za součást podílu, a proto se jí v této části nezabývá. Na str. 188 začíná rozbořem povinnosti loajality a dospívá k závěru (s nímž se ztotožňuji), že povinnost loajality z podílu odebrat nelze. Zajímavá je úvaha o povinnosti loajality společníka jednočlenné společnosti. Tato problematika by stála za hlubší rozbor.

Za zajímavé, a přitom sporné, považuji úvahy o rozšíření ručební povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným nebo o jejím založení pro akcionáře. Ve třetí části práce (str. 35, 36) autor dovedl, že jedním z limitů pro vytváření druhů podílů (akcií) je i zachování základních znaků a odlišností jednotlivých forem společností. Je otázkou, zda právě ručení společníků u jednotlivých forem obchodních společností není jedním z takových znaků. Je se domnívám, že ano. U společnosti s ručením omezeným je to dokonce uvedeno v její základní charakteristice v § 132 odst. 1 ZOK. U akciové společnosti (na rozdíl od § 154 odst. 1 ObchZ) není výslovně uvedeno, že akcionář neručí za dluhy společnosti, ale podle mého názoru to nic nemění na tom, že jde o základní charakteristický znak akciové společnosti. Přikláním se proto k názoru, že zavádět nebo rozšiřovat ručební povinnost nelze.

Na str. 194 uvádí autor bez bližších komentářů, že s podílem (akcií) lze spojit i povinnost uhradit ztrátu. I zde mám určitou pochybnost, zda by se již nešlo za hranice stírání rozdílů mezi jednotlivými formami obchodních společností, protože povinnost společníka hradit ztrátu je typickým znakem osobních společností.

Na str. 195 se doktorand přiklání k názoru inspirovanému německou literaturou, že je možné spojit s podílem povinnost vykonávat funkci člena voleného orgánu, tam kde je možné spojit s podílem právo jmenovat člena orgánu. Zde mi však chybí odpovědi na celou řadu otázek, a proto nám velké pochybnosti. Jen příkladmo uvádím některé. Je takový člen orgánu vůbec odvolatelný, a pokud ano, jaký to má vliv na povinnost vykonávat funkci spojenou s podílem? Může se takový člen orgánu vzdát funkce nebo se může funkce zbavit jen tím, že převede podíl na jinou osobu?

V závěru disertační práce pak autor v souladu s pravidly vědecké práce shrnuje odpovědi na výzkumné otázky, které si položil v rámci výzkumného záměru. Jsem názoru, že výzkumný záměr vytýčený v úvodu disertační práce byl zcela splněn a disertační práce je rozhodně hodnotným příspěvkem do odborné debaty, a to nejen ve věci problematiky týkající

druhů podílů (akcií), protože v mnoha případech přesahuje do obecnější problematiky práva obchodních korporací.

Autor v disertační práci prokázal, že má hluboké znalosti odborné literatury, nejen české, ale zejména německé a rakouské, a dokáže s ní pracovat. Rovněž prokázal, že ovládá metody vědecké práce a že dokáže nejen analyzovat existující názory, ale přesvědčivě argumentovat i své vlastní názory a závěry.

Z hlediska formální úpravy autorovi nelze ničeho vytýkat. Velmi oceňuji, že autor udržel v celé své disertační práci vysoký citační standard a že konzistentním způsobem odkazuje na odbornou literaturu, právní předpisy a rozhodnutí příslušných soudů.

Výše uvedené připomínky a dotazy nemají za cíl snížit nadstandardně vysokou odbornou úroveň disertační práce. Doktorand v práci prokázal, že ovládá vědecké metody práce, dokáže je využít, formulovat a zdůvodňovat vlastní závěry a že je tedy schopen samostatné vědecké výzkumné práce. Ze všech uvedených důvodů proto dospívám k následujícímu

z á v ě r u:

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.

V Praze dne 8. srpna 2019

prof. JUDr. Jan Dědič